

Світлана Кириї,

зав. сектору ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

Культурно-просвітницька діяльність Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського як засіб розкриття інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу

У статті висвітлено досвід ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського з розкриття інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу засобами культурно-просвітницької роботи: за допомогою круглих столів, педагогічних читань, педагогічних рад, книжкових виставок, екскурсій та ін.

Ключові слова: Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського, інтегрований галузевий інформаційний ресурс, культурно-просвітницька діяльність бібліотеки, соціокультурні комунікації.

The article considers the State Scientific Library's experience in the interpretation of the integrated field informational resource through the carrying out of the public events during 2012–2013.

К e y w o r d s: the State Scientific Library of Ukraine named after V. O. Sukhomlinsky, library mass work, cultural and educational events, cultural and social communications, the integrated field informational resource.

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського (ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського) є координаційним та науково-методичним центром мережі освітянських бібліотек Національної академії педагогічних наук (НАПН) України та Міністерства освіти і науки (МОН) України. Координуючи роботу даних бібліотек, вона, відповідно до свого статусу, виступила ініціатором формування спільними зусиллями інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу (ІГР) на базі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, який би допомагав здійснювати інформаційне забезпечення інноваційного розвитку вітчизняної педагогічної науки, освіти і практики. Адже «ІГР, – як пише П. І. Рогова, – це акумульовані вітчизняні та зарубіжні електронні ресурси з питань педагогіки, психології та освіти, спеціалізовані, персоналізовані бази даних наукової інформації, до яких надаватиметься доступ користувачам завдяки відповідному програмному забезпеченню» [13, с. 16].

Варто наголосити, що важливим складником науково-дослідної роботи «Теоретичні та науково-практичні аспекти створення інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу в Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського» (наук. кер. – канд. іст. наук П. І. Рогова) є популяризація ІГР не тільки серед користувачів бібліотек, освітян, науковців, а й у суспільстві загалом.

Мета статті – висвітлення досвіду ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського з розкриття ІГР засобами культурно-просвітницької роботи.

Дослідницькі завдання обумовлюються метою статті й передбачають: висвітлення масових заходів за останні роки, які проходили в ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського й сприяли широкому ознайомленню користувачів із ІГР; узагальнення досвіду та визначення перспектив подальшої роботи Бібліотеки з популяризації ІГР.

Ще у XIX ст. відомий німецький бібліотекознавець С. Зельбман наголошував: «Щоб наукові

бібліотеки майбутнього не були лише засобами поширення інформації, а становили собою центри формування громадської думки, необхідно інтенсивно проводити масові заходи. Не можна списувати масову роботу в архів. Можливо, її варто назвати публічною й надалі шукати її сучасні форми» [12, с. 18].

Питаннями культурно-просвітницької, культурно-масової роботи бібліотек опікується нині чимало російських і українських бібліотекознавців, зокрема Л. В. Белякова [1], М. Я. Дворкіна [2], А. В. Жарков [3], Н. Б. Захарова [5], М. П. Зніщенко [6], Т. Х. Кім [7], Г. К. Олзоева [11], Н. Г. Солонська [14] та ін.

Російські бібліотекознавці А. Є. Шапошников і І. П. Осипова зазначають: «Масова робота бібліотеки – це сукупність методів, форм і прийомів усного, наочного, аудіовізуального та комп'ютерного просування документів у системі бібліотечного обслуговування, вона орієнтована на загальні недиференційовані інтереси головних категорій читачів конкретної бібліотеки» [15, с. 10].

У Законі України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» записано, що «бібліотека – інформаційний, культурний, освітній заклад (установа, організація) або структурний підрозділ, що має упорядкований фонд документів, доступ до інших джерел інформації, головним завданням якого є забезпечення інформаційних, науково-дослідних, освітніх, культурних та інших потреб користувачів бібліотеки» [4, с. 4]. З огляду на це можна визначити функції масової роботи бібліотеки. Тут ми поділяємо підхід Г. К. Олзоевої, яка виокремлює три головні функції масової роботи бібліотеки: інформаційну, освітню та культурну (культурно-просвітницьку), а також додаткові: соціалізуючу, комунікативну, рекреаційну, дозвілєву й компенсаторну [11, с. 18–19]. Функціональна багатогранність культурно-масової роботи засвідчує її велике значення для сучасних бібліотек. І справді, така діяльність сприяє «залученню читачів, користувачів бібліотек до новітніх досягнень світової культури» [11, с. 18]. Нині дедалі більше фахівців схиляються до думки, що одним із головних завдань сучасної масової роботи є налагодження соціокультурних комунікацій та сприяння успішній інтеграції бібліотеки у світовий інформаційний ринок через проведення різнопланових культурно-просвітницьких заходів. А отже, на сучасному етапі розвитку суспільства наші книгозбірні повинні дедалі активніше долучатися до процесу формування соціокультурних комунікацій.

За визначенням авторів «Соціологічного словника», «комунікація соціокультурна – це процес взаємодії між суб'єктами соціокультурної діяльності (індивідами, групами, організаціями тощо) з метою відтворення, зберігання і створення різних культурних програм, які визначають обличчя конкретного типу культури» [8, с. 1]. У «Філософському словнику» цей термін тлумачиться як «процес взаємодії між суб'єктами соціокультурної діяльності (індивідами, групами, організаціями тощо) з метою передачі або обміну інформацією за допомогою прийнятих у даній культурі знакових систем (мов), прийомів і засобів їх використання» [9, с. 1].

Як бачимо, культурно-масова робота цілком і повністю вписується в координати діяльності, яка перетворює бібліотеку у соціальний інститут. У зв'язку з перманентними соціально-економічними, політичними змінами в суспільстві, така робота бібліотек зазнає істотних трансформацій. Лише в останні десятиліття, з ліквідацією ідеологічного пресингу, запровадженням свободи слова, значно зросла активність бібліотекарів у цій царині, зокрема, з'явилася ціла низка нових, нетрадиційних методів роботи, які внесли новий, свіжий струмінь у їх масову діяльність. Великий простір для урізноманітнення масової роботи забезпечила інформатизація бібліотек, йдеться, насамперед, про використання мультимедійних технологій, веб-дизайну, Інтернету тощо.

ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, як відомо, є всеукраїнським інформаційним центром з психолого-педагогічних питань. З огляду на це, культурно-просвітницька діяльність Бібліотеки спрямовується на забезпечення освітніх, інформаційних, соціокультурних, естетичних та дозвілєвих потреб користувачів; на формування позитивного іміджу Бібліотеки у суспільстві як установи інформаційного типу найвищого рівня. Для вирішення цих завдань колектив Бібліотеки здійснює широкомасштабну роботу з формування інформаційних ресурсів та надання доступу до них. Так, уже упродовж кількох останніх років у Бібліотеці створюється інтегрований галузевий інформаційний ресурс, тобто триває формування власних та запозичених інформаційно-бібліографічних ресурсів як у традиційній, так і електронній формі. Весь цей масив інформації розміщується на порталі Бібліотеки (<http://dnpb.gov.ua/>), який, по суті, виступає своєрідним навігатором, адже містить посилання на пошукові системи, сайти бібліотек, електронні

бібліотеки й електронні видання, офіційні сайти, правові сайти, реферати, сайти спонсорських і донорських організацій, повнотекстові ресурси іноземними мовами; електронний каталог бібліотеки, де розміщено сім баз даних: «Книги», «Періодика», «Рідкісні книги», «Бібліотечна справа», «Зведена база дисертацій з психолого-педагогічних питань», «Зведений каталог періодичних видань», які спільно готуються освітянськими бібліотеками України. Через портал Бібліотеки надається доступ до інтегрованих ресурсів документів із актуальних психолого-педагогічних питань, зокрема, до: науково-педагогічної електронної бібліотеки, повнотекстової бази бібліографічної продукції ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського; галузевої реферативної бази даних; аналітичної продукції; каталогу передплачуваних бібліотекою періодичних і продовжуваних вітчизняних та іноземних видань; інформаційно-бібліографічних ресурсів «Видатні педагоги України та світу», «Видатні бібліотекознавці, бібліографознавці, книгознавці України та світу», «Педагоги-новатори України»; бази бібліографічної продукції мережі освітянських бібліотек України; наукової періодики та збірників наукових праць України з питань педагогіки й психології тощо. На порталі для користувачів Бібліотеки пропонуються он-лайн послуги: віртуальна довідка, електронна доставка документів, замовлення книг через електронний каталог на бронеполіцію тощо.

Таким чином, наша бібліотека сьогодні – це установа, яка цілеспрямовано накопичує, зберігає та надає вільний доступ користувачам до знань як вітчизняних, так і світових. Водночас не менш важливою проблемою є розкриття та популяризація ІГР, адже саме він забезпечує комунікаційну взаємодію Бібліотеки з суспільством. Вирішенню цього завдання великою мірою сприяє культурно-просвітницька діяльність ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, якій постійно приділяється велика увага. Фахівці ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського використовують як традиційні, випробувані часом, форми й методи роботи, так і інноваційні. Бібліотечні заходи, як пише Г. К. Олзоева, динамічно розвиваються. «Найдієвішими з них є варіативні, причому, традиційні в своїй основі форми модифікуються, особливо при використанні нових інформаційних технологій» [11, с. 37]. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського для розкриття та популяризації ІГР найчастіше використовує такі форми масової роботи: круглі столи, педагогічні читання, педа-

гогічні ради, книжкові виставки, презентації книг, наукові сесії історико-педагогічних студій, студії молодого науковця, екскурсії. До організації кожного такого масового заходу ми підходимо комплексно, передбачаючи і підготовку книжкової виставки, і її бібліографічний огляд, і презентацію інформаційних ресурсів, зокрема ІГР, і розкриття сегменту сервісних послуг Бібліотеки. Кожний захід обов'язково проходить з використанням мультимедійного супроводу, відео й аудіоматеріалів.

Щорічно до Дня науки в Бібліотеці організовуються круглі столи з актуальних проблем педагогіки, психології та освіти. Ось лише теми їх засідань останніх років: «Теоретичні, науково-методичні засади навчання і виховання учнів сучасної початкової школи» (2010); «Сучасні проблеми професійної орієнтації учнівської молоді в умовах ринкової економіки» (2011); «Від фізичної культури молоді до здорової нації» (2012). На таких заходах об'єктами уваги стають наукові розробки співробітників інститутів НАПН України (Інституту педагогіки, Інституту проблем виховання, Університету менеджменту освіти, Інституту професійно-технічної освіти НАПН України) та представників Національного олімпійського комітету України. Особливо цікавими були ювілейні круглі столи, присвячені 10-річчю заснування ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського (2010) та 20-річчю НАПН України (2012). До їх проведення було залучено Українську асоціацію Василя Сухомлинського, наукові установи НАПН України, вітчизняні освітянські видання. Так, на засіданні круглого столу, присвяченого 20-річчю НАПН України, йшлося про творчу співпрацю наукових колективів установ НАПН України (Інституту педагогіки, Інституту проблем виховання, Інституту спеціальної педагогіки, Інституту вищої освіти) та ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Було презентувано наукову діяльність установ, фундаментальні наукові розробки конкретних дослідників, визначалися шляхи подальшої співпраці з ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського щодо створення та розвитку на її базі ІГР, забезпечення до нього доступу користувачам незалежно від їх місця перебування. Засідання круглих столів відвідували науковці, викладачі та студенти вишів, учителі та старшокласники м. Києва. Усі бажані мали змогу долучитися до обговорення важливих тем і отримати відомості про інформаційні ресурси й можливості Бібліотеки.

ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського систематично організовує педагогічні ради, під час яких

є унікальна можливість популяризувати власний фонд та ІГР, зокрема, акумульовані вітчизняні й зарубіжні електронні ресурси з питань педагогіки, психології та освіти. На педагогічних радах останніх років було висвітлено такі теми: «Розвиток педагогічної майстерності вчителів. Шляхи формування індивідуального стилю педагогічної діяльності» (2010); «Організаційна культура гімназій» (2011), «Підвищення ефективності традиційного уроку» (2011); «Захист прав дитини – один із пріоритетів державної політики» (2012); «Робота з обдарованими та здібними учнями» (2012). До таких заходів залучаються, як правило, педагоги київських навчальних закладів, зокрема гімназій: № 153 ім. О. С. Пушкіна; № 117 ім. Лесі Українки з поглибленим вивченням іноземних мов, № 30 «ЕкоНад»; загальноосвітніх шкіл № 28 і № 169 та ін.

На окрему увагу заслуговує серпнева педагогічна рада 2012 р. на тему «Інформаційна підтримка школи». Вона проводилася ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського спільно з редакційною радою всеукраїнського науково-практичного журналу «Директор школи, ліцею, гімназії», членами якої є директори найкращих київських закладів освіти: Українського колежу ім. В. О. Сухомлинського № 272; спеціалізованої школи з поглибленим вивченням англійської мови № 207; гімназії з поглибленим вивченням іноземних мов № 136; гімназії № 30 «Економічна надія». Результатом цієї наради стало підписання «Угоди про співпрацю» між Бібліотекою та вищезгаданими закладами з метою об'єднання зусиль щодо науково-інформаційного забезпечення навчально-виховного процесу, фахових потреб вчителів та дозвілєвої діяльності учнів у закладах освіти.

Учасникам педагогічних рад було представлено, сформований Бібліотекою, ІГР з питань педагогіки, психології та освіти та продемонстровано доступ до нього. Слід відзначити також, що результатом серпневої педагогічної ради стало значне збільшення кількості користувачів-учнів – членів Малої академії наук України (МАН України), які працюють над пошуком інформації для написання наукових робіт.

Досить часто ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського влаштовує педагогічні читання. Упродовж 2010 – 2012 рр. їх було проведено 4, а саме: читання з нагоди 100-річчя від дня народження відомого українського і канадського педагога, письменника і громадського діяча І. Д. Боднарчука; VII Міжнародні мистецько-педагогічні читан-

ня, присвячені пам'яті професора О. Рудницької (спільно з Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України); читання до 155-річчя від дня народження С. Ф. Русової «Творча реалізація ідей Софії Русової в сучасній педагогічній практиці» (спільно з НАПН України, Педагогічним музеєм України, Головним управлінням освіти і науки Київської міської державної адміністрації); читання «Педагогічна спадщина С. Русової і сучасна освіта» (спільно з педагогічними працівниками ДНЗ та ШДС Шевченківського району м. Києва, районним науково-методичним центром управління освіти Шевченківської районної у м. Києві державної адміністрації). Для учасників цих заходів було проведено екскурсії Бібліотекою, здійснено огляди книжкових виставок, презентації електронних ресурсів, зокрема ІГР, з тематики читань. Педагогічні читання сприяли поглибленому вивченню актуальних науково-практичних проблем, ознайомленню освітянської громади з новими інформаційними технологіями та електронними ресурсами, підготовленими фахівцями Бібліотеки, які допомагають розв'язувати цілу низку питань, пов'язаних з підвищенням якості освіти та її доступності.

Крім того ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського бере активну участь у міжнародних та всеукраїнських педагогічних читаннях «В. О. Сухомлинський у діалозі з сучасністю». Її фахівці у межах таких читань організовують бібліотечні секції. Так на IV Міжнародних та XVIII Всеукраїнських педагогічних читаннях «Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю: дошкілля – початкова школа» (2011 р.) для бібліотекарів, педагогів і освітян Хмельниччини у бібліотеці Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії було проведено бібліотечну секцію на тему «Використання педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського у діяльності освітянських бібліотек». У жовтні 2012 р. у рамках V Міжнародних та XIX Всеукраїнських педагогічних читань «Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю: здоров'я через освіту» пройшло секційне засідання на тему «Просвітницька функція шкільної бібліотеки у формуванні здорового способу життя». Крім бібліотекарів до роботи секції долучилися науковці, викладачі вишів, працівники органів управління освіти, методичних служб, учителі з Києва, Дніпропетровська, Луганська, Хмельницького, Харкова, Донецька і Донецької області. Під час проведення заходу фахівці ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського знайомили присутніх зі

своїми науковими напрацюваннями, розкривали можливості бібліотечно-інформаційних технологій Бібліотеки, популяризували ІГР.

Належну увагу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського приділяє проведенню таких культурно-просвітницьких заходів, як презентації книг. Лише за останні два роки їх було проведено 7. Зокрема, освітянам було представлено колекції книг, подаровані Бібліотеці С. Д. Олійником – відомим українським громадським діячем з діаспори, доктором політології, енциклопедистом, видавцем, меценатом (2010 р.); презентовано: науковий і поетичний доробок Я. Г. Камінецького – члена-кореспондента НАПН України, академіка Академії наук вищої освіти України; книгу «Гармонія уроку» М. М. Палтишева – педагога-новатора, народного вчителя СРСР (2012 р.); поезії Г. П. Васяновича – канд. філос. наук, д-ра пед. наук, професора, завідувача відділу гуманітарної освіти Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти НАПН України (2012 р.); книги «Таїнства історії» і «Психологія взаєморозуміння в конкретних ситуаціях» І. М. Старикова, професора психології, завідувача кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського, почесного доктора педагогічних наук НАПН України (2012 р.); книжкову виставку «Педагогіка серця Януша Корчака», організовану з нагоди 100-річчя педагогічної діяльності та 70-річчя від дня трагічної загибелі відомого польського педагога-гуманіста, лікаря, письменника, публіциста та громадського діяча Януша Корчака (2012 р.) та ін. На презентаційних заходах присутні мають унікальну нагоду поспілкуватися з сучасними провідними науковцями-освітянами, педагогами, познайомитися з багатогранним виявом не тільки їхніх педагогічних, а й поетичних талантів, а водночас скласти уявлення про інформаційні ресурси ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Поряд із використанням традиційних форм масової роботи наші співробітники активно ведуть пошуки нових. Насамперед, це такі інноваційні форми масових заходів, як історико-педагогічні студії, студії молодого науковця, майстер-класи. Вони також великою мірою сприяють розкриттю ІГР і популяризації унікального фонду Бібліотеки серед викладачів та студентів вишів. Так, 2011 р. фахівці ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського разом з викладачами та студентами кафедри педагогіки Київського університету ім. Бориса Грінченка провели наукову сесію історико-педа-

гогічних студій на тему: «Внесок Наталії та Тимофія Лубенців у розвиток дошкільного виховання».

Стрімке зростання кількості інформаційних ресурсів у інформаційному просторі держави, створення ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ІГР ставить на порядок денний питання організації навчання користувачів бібліотеки з основ інформаційної культури. З 2012 р. Бібліотека провадить студії молодого науковця для аспірантів Інституту педагогіки НАПН України, під час яких фахівці ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського висвітлюють такі питання: як користуватися бібліотекою, які послуги надає бібліотека; як здійснювати пошук необхідної інформації; як працювати з електронними ресурсами. Такі заняття, як засвідчує практика, сприяють підвищенню рівня інформаційної культури молодих науковців, популяризації фонду Бібліотеки, її інформаційних можливостей та сервісних послуг, допомагають у формуванні навичок аспірантів щодо пошуку необхідної інформації для підготовки наукових робіт.

Ефективним засобом популяризації наукових знань та розкриття ІГР були й залишаються книжкові виставки. Лише упродовж 2010–2012 рр. фахівці Бібліотеки організували 193 книжкові виставки, у т. ч. 91 тематичну, 55 персональних та 29 із серії «Ювіляри НАПН України». Упродовж останніх років наші науковці багато працюють над інформаційним забезпеченням загальних і звітних зборів, методичних семінарів НАПН України. Так, на 18 виїзних тематичних книжкових виставках було представлено цілу низку актуальних тем з питань педагогіки та освіти: «Освіта в структурі цивілізаційних змін: актуальні проблеми» (2010); «Соціально-психологічні чинники взаємодії суспільства та освіти» (2010); «Інформатизація освіти» (2011); «Інформаційно-комунікаційні технології навчання: стратегія розвитку і досвід упровадження» (2011); «Концептуальні засади підвищення економічної ефективності освіти України в сучасних умовах» (2012); «Концептуальні основи запровадження в Україні Міжнародної стандартної класифікації освіти» (2012).

Популяризації діяльності ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського серед широкого загалу освітян, студентів і учнів, пересічних громадян сприяє щорічна участь Бібліотеки у міжнародних та всеукраїнських виставках «Сучасні навчальні заклади», «Сучасна освіта в Україні», «Інноватика в сучасній освіті України» тощо. Під час їх проведен-

ня є нагода презентувати бібліотечні ресурси та результати власних науково-дослідних розробок. Фахівці Бібліотеки постійно беруть участь у виїзних книжкових виставках. Вони дають професійні консультації щодо роботи Бібліотеки, різноманіття її власної наукової продукції, а саме, щодо монографій, збірників наукових праць, бібліографічних та біобібліографічних покажчиків, методичних посібників тощо. Під час цих заходів розповсюджуються рекламні буклети про Бібліотеку, відвідувачам розповідають про її сервісну політику, інформаційні ресурси, зокрема ІГР.

Наявний ринок інформаційних послуг, їх різноманіття вимагає від користувача певних знань, навичок, умінь. Він повинен знати свої інформаційні потреби, вміти їх трансформувати в запити, мати уявлення про систему комунікацій ринку інформаційних послуг. Для того, щоб максимально ефективно використати можливості бібліотеки, недостатньо одного ознайомлення з Правилами внутрішнього розпорядку, порядком одержання читачького квитка. Щоб зарадити цьому, ми постійно проводимо для своїх відвідувачів екскурсії. У процесі таких заходів розкривається історія Бібліотеки, її фонди, весь сегмент послуг. Читачі мають змогу ознайомитися з довідково-пошуковим апаратом, куди входять як традиційні, так і електронні каталоги, електронні бази даних, зокрема, ІГР. За змістом екскурсії поділяються на тематичні та комплексні. Останні готуються і проводяться консолідовано з іншими підрозділами ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського: читальним залом Фонду В. О. Сухомлинського, відділом наукової організації та зберігання фондів, відділом наукової інформаційно-бібліографічної діяльності, відділом наукового формування фонду документів іноземними мовами.

Характерною особливістю екскурсій, проведених упродовж останніх років, є обов'язкове ознайомлення з веб-порталом Бібліотеки, порядком надання користувачам доступу до ІГР. Треба зазначити, що особливим попитом користуються тематичні екскурсії, які передбачають огляд фонду раритетних і цінних видань, презентацію інформаційно-пошукової системи Бібліотеки, зокрема ІГР як інструменту із пошуку необхідної інформації користувачами. Загалом, упродовж 2010–2012 рр. було проведено 49 таких екскурсій: 6 – для науковців і аспірантів установ НАПН України; 17 – для освітян м. Києва, зокрема педагогічних колективів гімназій, вчителів ЗНЗ, вихо-

вателів дитячих садків, методистів управлiнь освіти, учнів та студентів.

Поширення досвіду Бібліотеки, популяризація її доробку та інформаційного ресурсу відбувається і шляхом підготовки відповідних матеріалів для ЗМІ та мережі Інтернет. Зокрема, така інформація досить часто друкується у «Педагогічній газеті», газетах «Освіта», «Культура і життя», журналах «Рідна школа», «Мистецтво та освіта», спеціалізованих бібліотекознавчих виданнях. Оперативний матеріал про важливі бібліотечні події та заходи подається на головній сторінці порталу Бібліотеки (<http://dnpb.gov.ua/>) і в соціальних мережах: Однокласники, Вконтакті, Facebook, стрічка новин (RSS).

Висновки

Активізація культурно-масової роботи сприяє залученню до ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського дедалі більшої кількості користувачів різних вікових категорій та читачьких уподобань, позитивно впливає на діяльність Бібліотеки, зокрема й популяризацію ІГР серед широкого загалу освітян, що виливається у більш ефективне використання її інформаційних ресурсів та сервісних послуг.

Завдяки таким культурно-просвітницьким заходам, як круглі столи, істотно поповнилася категорія користувачів-науковців. Проведення педагогічних читань і педагогічних рад сприяє зростанню кількості відвідувань Бібліотеки за рахунок працівників освітніх закладів, учнів загальноосвітніх шкіл, ліцеїв і гімназій. Студії молодого науковця стали у нагоді таким користувачам ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, як науковці, аспіранти, викладачі, студенти та учні, які займаються творчою роботою у Малій академії наук України. Означені заходи сприяють оволодінню інформаційними можливостями Бібліотеки, навичками самостійного інформаційного пошуку в ІГР, тож стали невід'ємною частиною самоосвіти. Екскурсійна робота дає змогу залучати до Бібліотеки користувачів, які є представниками різних галузей знань.

Сучасна культурно-масова робота дає змогу максимально повно презентувати широкому читачькому загалу багатогранну діяльність ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, розкривати багатство її ресурсів, зокрема ІГР, поширювати нові знання, актуальну інформацію серед освітянської спільноти, а, отже, підносити роль Бібліотеки в культурно-інформаційному розвитку суспільства.

Перспективними напрямками культурно-просвітницької діяльності ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського щодо популяризації ІГПР є: а) включення до усіх масових заходів (презентацій книг, педагогічних читань, педагогічних рад, засідань круглих столів тощо) обов'язкового інформування користувачів Бібліотеки про ІГПР; б) організація для окремих професійних груп спеціальних тематичних заходів (студії молодого науковця, екскурсії тощо), під час яких фахівці Бібліотеки знайомлять користувачів з ІГПР, навчають їх ефективно ним користуватися; в) активізація роботи з популяризації ІГПР у соціальних мережах. Лише комплексний підхід до організації та проведення культурно-просвітницьких заходів сприятиме реалізації принципу вільного доступу до інформації, зокрема й до ІГПР, для кожного члена суспільства на основі використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій.

Список використаних джерел

1. *Беляков Л. В.* Массовая работа библиотеки: учеб. пособие для студентов-заочников, массовых и науч. б-к, ин-тов культуры / Л. В. Беляков. – М.: МГИК, 1973. – 160 с.
2. *Дворкина М. Я.* Библиотечное обслуживание как система: учеб. пособие. – М.: Изд-во МГИК, 1992. – 136 с.
3. *Жарков А. Д.* Технология культурно-досуговой деятельности: учеб.-метод. пособие / А. Д. Жарков. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Изд-во МГУК: ИПО «Профиздат», 2002. – 55 с.
4. Закон України. Про внесення змін до Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» // Бібліотечна планета. – 2009. – № 3. – С. 4.
5. *Захарова Н.* Культурно-просвітницька функція національної бібліотеки в умовах державотворення (з досвіду Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського) / Н. Захарова // Бібл. вісн. – 2010. – № 4. – С. 49–54.
6. *Зніщенко М.* Бібліотеки як осередки культурно-просвітницької роботи в діяльності «Киевского Общества Грамотности» (1882–1908) / М. Зніщенко // Вісн. Кн. палати. – 1997. – № 11. – С. 31–35; № 12. – С. 26–30.
7. *Ким Т. Х.* Традиции и обновление массовой работы / Т. Х. Ким // Мир библиотек сегодня: науч.-информ. сб. / Рос. гос. б-ка. Информкультура. – 1997. – № 1. – С. 29–41.
8. Коммуникация социокультурная / Социологический словарь // Мир словарей. – 1 с. – Режим доступа: http://mirslovarei.com/content_soc/kommunikacija-sociokulturnaja-11305.html
9. Коммуникация социокультурная / Философский словарь // Мир словарей. – 1 с. – Режим доступа: http://mirslovarei.com/content_fil/kommunikacija-sociokulturnaja-1121.html
10. Массовая работа с читателями в ЦБС: метод. рекомендации / Гос. б-ка СССР им. В. И. Ленина; сост. С. Г. Матлина. – М., 1988. – 72 с.
11. *Олзоева Г. К.* Массовая работа библиотек: учебно-методическое пособие / Г. К. Олзоева. – М.: «ЛИБЕРИЯ-БИБИНФОРМ», 2006. – Вып. № 43. – 120 с.
12. *Петровская Л.* Библиотека – центр культурно-просветительской работы в университете / Л. Петровская // Бібліотечний форум України. – 2012. – № 4. – С. 17–22.
13. *Рогова П. І.* Інформаційний простір держави та його розбудова освітянськими бібліотеками: стан та перспективи / П. І. Рогова // Роль освітянських бібліотек у формуванні інформаційного простору України. – 2013. – С. 16. – Режим доступу: <http://dnpb.gov.ua/datas/upload/files/807830330.pdf>
14. *Солонська Н. Г.* Імідж і культурно-просвітницька діяльність сучасної бібліотеки. – 11 с. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/new/2011/solonska.pdf>
15. *Шапошников А. Е., Осипова И. П.* Массовая работа библиотеки / А. Е. Шапошников, И. П. Осипова // Библиотечная энциклопедия / Рос. гос. б-ка. – М.: Пашков дом, 2007. – С. 601.